

Herta Müller. Alltid samma snö och alltid samma farbror. W&W förlag.

När Herta Müller för tre år sedan fick nobelpriset i litteratur var vi på Correns bokcirkel snabba att läsa "Idag hade jag helst inte velat träffa mig själv". Den gjorde ett djupt och skrämmande intryck på oss alla, men väckte också medkänsla.

I "Alltid samma snö och alltid samma farbror" har Herta Müller samlat några av sina artiklar, föreläsningar, tal och intervjuer. Temat är genomgående detsamma som i hennes tidigare romaner. Det ohyggliga och klaustrofobiska förtrycket i Ceaușescus Rumänien som började med Stalins terror. Herta Müller berättar om sin uppväxt, sin vägran att sig låta sig rekryteras till Securitate och sina föräldrars olika öden. Fadern var SS-soldat och sedan alkoholiserad lastbilschaufför. Modern skickades till arbetsläger i Sovjetunionen, förråd av spårsnön som avslöjade hennes gömställe. Här ligger också förklaringen till bokens titel.

Till de mest smärtsamma ämnen som Herta Müller tar upp hör de falska anklagelserna som Ceaușescus polis spred om henne att vara samarbetsperson. När hon vägrade vara deras informatör, lät de ryktet säga att så ändå var fallet. Den andra händelsen handlar om hur vännen och författaren Oskar Pastior, vars livsöde Herta Müller skildrar i romanen "Andningsgungan", avslöjas som verklig kollaboratör till Securitate. Men det var också den händelsen som fick Herta att bli mer försonlig mot de som trots allt valde samarbetet. Ibland var valmöjligheten högst begränsad.

Det hoppfulla i Herta Müllers texter är att lyssna till själva skrivandet. Människan som frenetiskt söker orden för att bemästra en omänsklig situation. I en intervju med Michael Lentz liknar Herta Müller skrivandet vid en nyckel "visserligen inte så mycket man kan öppna med den, men man är i alla fall sysselsatt". Det är detta som är skrivandets funktion i Müllers värld; ett sätt att överleva.

Skrivandet är mer betydelsefullt än litteraturen: "Det jag skriver måste jag äta upp, det jag inte skriver, äter upp mig".

Att läsa Herta Müller är som att bli ett med denna överlevnad.

Jakob Carlander